

Győri Ítéltábla

Gf.IV.20.039/2021/23/I.

A Győri Ítéltábla a dr. Sándor Csaba ügyvéd (Cím7.) által képviselt Felperes1 (Cím2) felperesnek a dr. Belcsák Róbert ügyvéd (Cím8) által képviselt Alperes1 (Cím1) alperessel szemben kártérítés megfizetése iránt indított perében meghozta a következő a Tatabányai Törvényszék 2021. január 28. napján kelt 16.G.40.055/2015/263. számú ítélete ellen az alperes 264. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet annak megfellebbezett részében megváltoztatja.

Az alperes a felperesnek 15 nap alatt 57.771.514,- (ötvenhétmillió-hétszázhetvenegyezer-ötszáztizennégy) Ft-ot és

- 113.384,- (száztizenháromezer-háromszáznyolcvannégy) Ft tőke után 2013. december 5. napjától,
- 440.203,- (négy száznegyvenezer-kétszázhárom) Ft tőke után 2014. május 10. napjától,
- 2.327.440,- (kétfélmillió-háromszázhuszonhétézer-négy száznegyven) Ft tőke után 2014. január 25. napjától,
- 258.447,- (kétszázötvennyolcezer-négy száznegyvenhét) Ft tőke után 2015. március 7. napjától,
- 15.736,- (tizenötezer-hétszázharminchat) Ft tőke után 2014. április 11. napjától,
- 2.306.343,- (kétfélmillió-háromszázhaty-ezer-háromszáznegyvenhárom) Ft tőke után 2014. március 27. napjától,
- 491.582,- (négy százkilencvenegyezer-ötszáznyolcvankettő) Ft tőke után 2014. szeptember 24. napjától,
- 59.036,- (ötvenkilencezer-harminchat) Ft tőke után 2014. szeptember 24. napjától,

- 170.414,- (százhetvenezer-négyszáztizennégy) Ft tőke után 2014. szeptember 24. napjától,
- 81.380,- (nyolcvanegyezer-háromszáonyolcvan) Ft tőke után 2014. szeptember 24. napjától,
- 29.231,- (huszonkilencezer-kétszázharmincegy) Ft tőke után 2014. október 18. napjától,
- 106.455,- (százhatezer-négyszázötvenöt) Ft tőke után 2014. november 29. napjától,
- 31.469.241,- (harmincegymillió-négyszázhatvankilencezer-kétszáznegyvenegy) Ft tőke után 2014. november 29. napjától,
- 386.996,- (háromszáonyolcvanhatezer-kilencszázkilencvenhat) Ft tőke után 2014. november 29. napjától
- 21.142,- (huszonegyezer-száznegyvenkettő) Ft tőke után 2014. november 28. napjától,
- 1.289.665,- (egymillió-kétszáznyolcvankilencezer-hatszázhatvanöt) Ft tőke után 2014. október 29. napjától,
- 204.353,- (kettőszáznégyezer-háromszázötvenhárom) Ft tőke után 2015. május 6. napjától,
- 611.207,- (hatszáztizenegyezer-kettőszázhat) Ft tőke után 2015. május 6. napjától,
- 17.207.606,- (tizenhétmillió-kettőszázhetezer-hatszázhat) Ft tőke után 2015. május 6. napjától,
- 181.654,- (száonyolcvanegyezer-hatszázötvennégy) Ft tőke után 2015. május 6. napjától

járó, az elsőfokú ítélet szerinti kamatot köteles megfizetni.

Köteles az alperes megfizetni 15 napon belül a felperesnek 1.438.180,- (egymillió-négyszázharmincnyolcezer-sáonyolcvan) Ft másodfokú perköltséget, viselje továbbá a másodfokú eljárásban felmerült saját költségeit.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 57.937.263,- Ft-ot és ezen összegből az elsőfokú ítélet szerinti résztőke összegek után járó késedelmi kamatot. Kötelezte az alperest fizessen meg a felperesnek 15 napon belül összesen 1.995.982,8,- Ft ügyvédi munkadíjat, valamint 1.920.235,- Ft egyéb perköltséget, azzal, hogy ezt meghaladóan költségeit a felek maguk viselik.

[2] A törvényszék által megállapított tényállás szerint a felek 2012. július 16-án adásvétellel vegyes vállalkozási szerződést kötöttek. A szerződés szerint az alperes eladott a felperesnek egy Solon4 (Scharmann) vízszintes megmunkáló központot. A szerződés tárgyát képező gép gyártási éve 1992., súlya 40,6 tonna, azt az alperes kifejezetten a perbeni ügylet céljából szerezte be internetes árverés útján külföldről. A gép pontos műszaki állapotát a külföldi eladó általi értékesítés, valamint a perbeli szerződés megkötésének időpontjában a peres felek nem ismerték, csak az arról készült fényképet látták.

[3] A szerződés szerint a vételár 69.190,- € + Áfa, azaz összesen 87.871,30,- €. Az ár tartalmazza a gépet és annak tartozékait, a dokumentációt, a szállítóeszközre való felrakást, szállítást és a gép üzembehelyezését is. A szerződés 3. pontja szerint az üzembe helyezés az alperesi eladó feladata, ehhez azonban a vevő felperes volt köteles biztosítani a gép rögzítő csavarjait, a gyorskötő betonkeveréket, valamint a gép mozgathatóságához szükséges emelőeszközöket és emelési segédanyagokat. Az 5. pont úgy rendelkezett, hogy az üzembehelyezési költség nélküli teljes vételár, bruttó 70.853,30,- € a megrendelés után kerül kiszámlázására, amelyet az elszállítás előtt a felperes az alperes által megjelölt bankszámlára kell, hogy elutaljon. Az üzembe helyezés díja 13.400,- € + Áfa, ami az üzemhelyezés után nyolc munkanapon belül esedékes.

[4] A szerződés 6. pontja szerint a vevő telephelyére történő leszállítás után a vevő leemeli a gépet a szállítóeszköztől és biztosítja a villamos és pneumatikus betáplálást, a gép rögzítő csavarjait, a gyorskötő betonkeveréket, valamint a gép mozgathatóságához szükséges emelőeszközöket és emelési segédanyagokat. A gép leemelésekor az eladó egyenként szakembere jelen lesz, hogy ellenőrizhesse a szakszerű leemelést. A gép szállítóeszköztől való leemelését a vevő végzi saját felelősségére. A gép összeszereléséért, annak beüzemeléséért az eladó felelős. A szerződési pont részletesen tartalmazta, hogy a gép üzembehelyezése során milyen ellenőrzéseket kell lefolytatni azzal, hogy az üzembe helyezés elfogadási kritériuma a minden tengelymeneten egyidejűleg vezérelt mozgás elvégezhetősége akadály nélkül. A gép valós geometriai pontosságáról kapott mérési értékeket össze kell hasonlítani a gyári értékekkel, amelyekből korrekciós értékeket kell képezni a vezérlés részére. A beüzemelés akkor tekinthető elfogadottnak, ha a 6. pontban foglalt valamennyi felételnek a gép a beüzemelés során hiánytalanul megfelel. Az üzembe helyezés várható időtartama 20 munkanap a gépalap és a csatlakozások rendelkezésre állása és az üzembehelyezési folyamat megkezdése után. A szerződés 8. pontja alapján a használt géppel kapcsolatos garanciát az eladó nem tud adni.

[5] A gépet a felperes település1-i telephelyére 2012. augusztus 22-én és 23-án szállították ki. Ekkor került átadásra a felperes részér az alapozáshoz szükséges teljes tervdokumentáció.

[6] A betonozott alap elkészítésével kapcsolatos munkák elhúzódtak, mivel az alap helyén egy pincét kellett feltölteni. Az alappal a felperes 2013. tavaszára készült el. Az alperes 2013. április elejei kezdettel vállalta a beüzemeléssel kapcsolatos munkák megkezdését. A 2013. április 1-jai e-mail-ban az alperes jelezte, hogy a gép alapozása nem az eredeti alapozási rajz szerinti előírásoknak megfelelően készült el. A szintezéshez használandó ún. fixátorokat egy acéllemez keretbe helyezték, ezért a gép magasság állítását nem lehet elvégezni. Az e-mailben az alperes hivatkozott arra, hogy a felperesi üzemvezetővel folytatott egyeztetés alapján a géprögzítő M16-os menetes rudakat a felperesnek kell elkészítenie. Az alperesi javaslatnak megfelelő műanyag betont ugyancsak a felperesnek kell beszereznie. A gép üzembehelyezését az alperes 2013. április 8-ával megkezdte, 2013. április 13-i kezdettel a gép fő darabjait a felperes munkavállalói takarítják, rozsdátlanítják. A konkrét üzembehelyezésre csak ezután kerülhet sor, a gép pontos beállításához tartós 15 fokos hőmérséklet szükséges. A géptalpak rögzítéséhez a gyártó nem egyszerű menetes rudakat, hanem speciális formájú, konkrétan meghatározott rögzítő csavarokat írt elő.

[7] Az alperes ezt követően az elkészített alapot elfogadta és megkezdte a szerződés szerinti vállalkozási tevékenységét.

[8] A felperes több alkalommal is szóvá tette, hogy a beüzemelési munkálatok elhúzódnak. A 2013. május 27-i e-mailben – sérelmezve azt is, hogy a gép leszállítására az alapozáshoz szükséges dokumentáció átadására késedelmesen került sor – jelezte, hogy az alperesi dolgozók a beüzemeléssel kapcsolatosan időszakosan jelennek csak meg, 2013. április 30. óta munkát nem végeztek.

[9] Ezt követően további egyeztetések zajlottak a felek között, így a 2013. június 28-i e-mailben (37/F/36/6.) a felperes kérte, hogy az alperes a további beüzemelési munkálatokkal kapcsolatos részletes ütemtervet küldjön meg számára.

[10] A törvényszék megállapította, hogy az alperes által elvégzendő munkák során a peres felek között vita alakult ki az elektromos és pneumatikus betáplálás kiépítésével, megfelelőségével kapcsolatban.

A tárolás során a gép vezérlő szoftvere (PLC) az annak őrzéséhez szükséges akkumulátor lemerülése miatt elveszett, azt pótolni kellett. Ez további vitához vezetett a felek között azzal kapcsolatban, hogy a beüzemelési munkálatok elhúzódása kinek az érdekkörében merült fel.

[11] Az alperes a munkálatokkal 2013. július 17-éig nem végzett. A felperes a 2013. július 17-i e-mailjében arra hivatkozva, hogy a korábban kért ütemtervet sem kapta meg az alperestől, az alperesi munkavállalók belépési jogát a tervezett beüzemelési tervezet program beérkezéséig felfüggesztette. Ezt követően az alperes a perbeli szerződés szerinti munkálatokat már nem végzett a felperes számára.

[12] A felperes felkérésére a gép gyártója 2013. szeptember 25-én felmérte a gépet. A gyártó által készített szerelési jelentés szerint a gép piszkos, rozsdás, egyes részeiben hibás

beállítás miatt nem vizsgálható, a kézi távirányító kábel hibás, valamint több hiányosság is tapasztalható. A gép alapozása nem megfelelő. Az ún. fixátoroknak és horgonycsavaroknak nincs semmilyen közvetlen kötése az alaphoz. A beépített M16-os menetes szárák helyett a rögzítéshez M20-as horgonycsavarok a megengedettek, a gépet az alaptól újra kell installálni. A gép működésével kapcsolatban is hiányosságok állapíthatók meg, többek között a gép jelen állapota a szerkezeti egységek hozzá nem értő összeszerelésére utal.

[13] A beüzemelés befejezésére a gyártótól kapott árajánlatot a felperes drágának találta, ezért először a cég1 Kft.-vel kötött e tárgyban szerződést. A cég1 Kft.. a rögzítéshez szükséges M16-os rudakat megpróbálták meghúzni, de a csavarok megnyúltak, ezért azokat kivágták az alaphoz, úgy, hogy a műanyag betont tartalmazó és a betonlapba helyezett acél kelyhek bennmaradtak. A rudak helyére ezt követően a gyártó által megjelölt RKII. Rögzítőelemek kerültek. E munkálatokhoz a gépet le kellett emelni az elkészült alapról, majd azt oda vissza kellett helyezni.

[14] Az cég1 Kft.. sem tudta a gépet beüzemelni, ezért a felperes végül a gyártóval kötött megállapodást az ennek érdekében szükséges munkák elvégzésére. A beüzemelést követően a felperes a könyvelésében 2015. március 2-ával aktiválta a gépet.

[15] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a módosított kereseti kérelem szerinti kimutatás alapján a felperesnek összesen 3.775.992,- Ft és 192.409,67,- € költség keletkezett az alperesi munkálatokat követően a beüzemeléssel kapcsolatban.

[16] A felperes kereseti kérelmében 68.173.179,- Ft és annak az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 301/A. §-a szerinti kamatai megfizetésére kérte az alperest kötelezni a Ptk. 310. §-a alapján hibás teljesítéssel okozott kártérítés címén. A felperes keresetét többször módosította, majd azt végül úgy tartotta fenn, hogy az alperest 63.333.380,- Ft és e tőkeösszeg után a kereseti kérelem alapjaként megjelölt számlák szerinti részösszegek kifizetésének időpontja utáni késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni.

[17] A felperes álláspontja szerint a felek adásvétellel vegyes vállalkozási szerződést kötöttek, ami bizományosi jelleget nem tartalmazott. A telepítéshez szükséges dokumentációt az alperes késedelmesen szolgáltatva, ezért az alapozás elhúzódása nem értékelhető a felperes terhére. A vezérlő program (PLC) megőrzéséhez szükséges intézkedéseket a felperes azért nem tudta megtenni, mert a vállalkozó az őt terhelő tájékoztatási kötelezettségnek nem tett eleget. Az alperes nem ellenőrizte megfelelően a gép alapozását és nem hívta fel a felperes figyelmét arra, hogy a javasolt rögzítési mód a gyártó ajánlásától eltér, az nem megfelelő. Azt nem vitatta, hogy a szerződéstől nem állt el, de álláspontja szerint ez nem lehet akadálya annak, hogy a hibás teljesítésből eredő kártérítési igényt terjesszen elő. Az alperes a gépet piszkosan, rozsdásan szállította le a felperes telephelyére. Állította, hogy a kártérítés alapjaként megjelölt költségek nem értéknövelő beruházásokkal kapcsolatban merültek fel.

[18] Az alperes a kereset elutasítását kérte azzal, hogy az sem jogalapjában, sem összecszerülésében nem megalapozott. Álláspontja szerint a felek bizománnyal és szállítmányozással vegyes szerződést kötöttek, amelyet az alperes szerződésszerűen teljesített. Az alapozási munkákkal a felperes esett késedelembe, a PLC elvesztése nem róható az alperes terhére. Állította, hogy a felperes nem jelölte meg pontosan kereseti kérelme

jogalapját. A GK 41. számú állásfoglalásra hivatkozva kifejtette, hogy a felperes nem élhet hibás teljesítésre alapított kártérítési igénnyel, ha ezt megelőzően egyéb szavatossági jogait nem érvényesítette az alperes felé. Kiemelte, hogy a perbeli szerződést a felperes nem mondta fel, attól nem állt el. A kereseti kérelem alapjául szolgáló számlákból egyrészt nem egyértelműen azonosítható, hogy az azok szerinti anyagbeszerzésre, munkálatokra a perbeli géppel kapcsolatban került sor, másrészt a munkálatok részben értéknövelő jellegűek voltak. A kereseti kérelem összecszerúsége kapcsán arra hivatkozott, hogy kártérítési kötelezettsége az adekvát kauzalitás tanából következően csak olyan mértékig áll fenn, amely mértékig a károkozó magatartás kifejtésének időpontjában a lehetséges kár előre látható volt. Aránytalan az a kártérítési követelés, amely a szerződés szerinti vállalkozási összeget jelentősen meghaladja. Az alperesi munkavégzés és a felperes által követelt kár (költség) közé több további cég munkája beékelődött, az okozati láncolat az első idegen kéz géphez nyúlásával megszakadt. Amennyiben a felperes a gépet már 2015. előtt aktiválta, akkor a Ptk. 308. § (1) és (3) bekezdése szerint a kereseti követelés a hat hónapos szavatossági idő alapján elévült. Állította, hogy a felperes a kárenyhítési, kármegelőzési kötelezettségének nem tett eleget.

[19] Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásában arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felek adásvétellel vegyes vállalkozási szerződést kötöttek egymással. Rámutatott, hogy az alperes árverésen értékesített gépet vásárolt, nem az eladó bizományával járt el.

[20] A törvényszék álláspontja szerint a szerződés 8. pontjának a jelen perben nincs döntő jelentősége, mert a felperes nem garanciát vagy jótállást érvényesített, hanem kártérítési igénnyel élt, a szavatossági felelősséget pedig a szerződés nem zárta ki. A garancia kizárása egyébként is magára a gépre vonatkozott és nem a beüzemelési tevékenységre.

[21] A beüzemelés körében az alperesnek vállalkozóként meg kellett tennie az alapvető állagmegóvó intézkedéseket, de az adásvételi elemet tekintve is el kellett volna látnia a felperest a Ptk. 367. § (1) bekezdése illetőleg 392. § (2) bekezdése alapján a megfelelő instrukciókkal. A felperestől elvárható volt, hogy az alapvető tárolási feltételeket biztosítsa, a géppel kapcsolatos állagmegóvásra azonban az alperesnek nagyobb figyelmet kellett volna fordítani, mert vállalkozóként ő rendelkezett az ehhez szükséges kellő szaktudással. A gép tárolási körülményeit az alperes annak ellenére nem kifogásolta, hogy a megfelelő tisztántartás, takarítás alapkövetelmény volt annak érdekében, a beüzemelés megtörténhessen. Ezért a gép tisztaságának megóvásával és a vezérlőprogram megőrzéséhez szükséges akkumulátor működőképességének megóvásával kapcsolatos feladatok elmulasztása az alperes terhére esik.

[22] Megállapította, hogy az alperes a szerződésben vállalt megközelítőleg 20 napos határidő alatt a beüzemelési munkálatokkal nem végzett. A gép pneumatikus ellátása fennakadást okozott a beüzemelés során, de ez a probléma végül megoldódott. Arra az álláspontra helyezkedett, hogy a beüzemeléshez szükséges olaj biztosítása nem a felperes, hanem az alperes feladata volt.

[23] Rögzítette, hogy az alperes kitiltására valójában nem került sor, a felperes csupán felfüggesztette az alperesi munkavállalók belépési jogát mindaddig, amíg az alperes

munkavégzési ütemtervet nem küld számára. A felperesnek alappal rendült meg a bizalma az alperesben.

[24] A felperes egyértelműen megjelölte, hogy kereseti kérelmének jogalapja a hibás teljesítés miatti kártérítés. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint e jogcím nem megfelelő, mert hibás teljesítésre a felperes csak akkor hivatkozhatna, ha az alperes az általa vállalt művet elkészítette volna. A vállalt eredményt az alperes nem valósította meg, a teljesítés egyáltalán nem történt meg, még hibásan sem. Ezért az alperes kártérítési felelősségét nem a hibás teljesítés, hanem a késedelem alapozza meg, ez alapján azonban a felperes a Ptk. 318. § alapján kártérítési igényt érvényesíthet. Az elsőfokú bíróság e körben utalt a Ptk. 298. § a) pontjára, 299. §-ára, valamint 300. § (1) és (2) bekezdésére, azzal, hogy a felperes elállási jogát is alappal gyakorolta. A törvényszék hangsúlyozta az alperesnek nem az volt a kötelezettsége, hogy a gépet összeszerelje, hanem az, hogy azt üzemképes állapotba hozza.

[25] A perbeli szerződés adásvételi eleméhez kapcsolódóan a gép nem tekinthető hibásnak, azt a felperes bizonytalan állapotban vásárolta, éppen ezért volt szükség a vállalkozási elem beemelésére a szerződésbe. Az alperesi károkozás abban állt, hogy a késedelem miatt nem teljesült vállalkozást a felperes saját költségén kényszerült befejezni. A szavatossági jogokkal ez nem vethető összeg arányossági szempontból, mert a kártérítés – még ha hibás teljesítésből ered is – nem szavatossági jog. A kártérítés összege csak akkor lenne mérsékelhető, ha az lenne megállapítható, hogy a felperes a Ptk. 340. § (1) bekezdése szerinti kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget. Ezt azonban az alperes nem igazolta.

[26] Az elsőfok bíróság részletesen, példákon keresztül kifejtette, hogy amennyiben az alperes a vállalkozási részében a szerződést részben hibásan teljesítette az el nem végzett részben pedig késedelve áll fenn, akkor gyakorlatilag nincs annak jelentősége, hogy az alperes milyen mértékű díjazásra lenne jogosult az elvégzett rész tekintetében, mert összességében a javítási költségek és a késedelem folytán az alperest meg nem illető vállalkozói díjrész figyelembevétele mellett a felperest mindig ugyanolyan összegű kártérítési követelés illeti meg a késedelemből adódó fedezeti többletköltségekre is figyelemmel. A kártérítés összege még akkor sem változna, ha a jelen perben az alperes díjigényt érvényesített volna.

[27] A kárenyhítési kötelezettség körén belül rámutatott: a felperes nem hibázott azzal, hogy előbb a kedvezőbb árajánlatot adó cégl Kft.-vel kívánta a beüzemelés elvégeztetni, s csak utóbb fordult a gyártóhoz. A gép értékét a perben eljáró műszaki szakértőnek részletesebben nem kellett vizsgálnia, mert a felperes alappal gondolhatta, hogy az a vételárral egyező. Ha a gép valós értéke meghaladta a vételárat az „enyhíti annak a jelentőségét, hogy jóval magasabb a ráköltés mértéke. Ha az érték alacsonyabb azt a felperesnek nem kellett tudni, ezért nem lehet a terhére figyelembe venni.”

[28] Az alperes a szerződésben lényegében azt vállalta, hogy a perbeli gépet úgy javítja meg, hogy az teljesíteni tudja a szerződés 6. pontjában meghatározott feltételeket. Az igazságügyi műszaki szakértő megállapításai szerint a felperes nem fordított értéknövelő beruházásokat a perbeli munkagépre. A kihallgatott tanúk vallomásai is azt támasztották alá, hogy az utólagos beüzemelési munkák során a felperes semmilyen többletet nem kért a gyártótól. Az alperes nem megfelelő munkavégzését támasztja alá az is, hogy a gyártó is

hosszabb ideig végzett beüzemelési munkákat. Tekintettel arra, hogy a gyártó megfelelő szakértelemmel rendelkezik, az általa kiállított számlák szerinti munkaráfordítás megalapozottnak fogadható el. A szakértői vélemény szerint a gyártói óradíj sem minősül eltúlzottnak.

[29] Az alapozás vizsgálata a perben szükségtelen volt, mert az alapozás elhúzódásával kapcsolatos igényt a felperes nem érvényesített. Az alapot ugyan a felperesnek kellett elkészítenie, de az alperessel egyeztetve kerültek beépítésre eredetileg az ún. M16 töcsavarok, az acélgútlák pedig végül is – bár korábban azokat a gyártó nem tartotta elfogadhatónak – a rögzítésre alkalmasnak bizonyultak. Az alperes a beüzemelési munkák megkezdésekor a felperes által megvalósított megoldást elfogadta, ezért az ő terhére kell értékelni, ha az nem volt megfelelő. Hangsúlyozta, hogy a rögzítés során nem a csavar méretének, anyagminőségének, hanem a szakértői véleményből kitűnően a választott technikának van meghatározó jelentősége. Az alperes nem tudta bizonyítani azt sem, hogy a beépítésre került M16-os csavarokkal kapcsolatban az anyagminőségre vonatkozóan utasítást adott volna a felperesnek. Amennyiben pedig a csavarok nem az anyagminőség miatt nyúltak meg, ez a körülmény ugyancsak az alperes terhére esik.

[30] Az elsőfokú bíróság a felperes kereseti kérelmét túlnyomórészt összecszerűségében is alaposnak találta. A felperes által készített tételes kimutatás szerinti 7., 8. és 10. tétellel kapcsolatban állapította meg csupán, hogy a felperes nem bizonyította, az e számlák szerinti munkálatok a perbeli gép üzembehelyezésével kapcsolatban merültek fel.

[31] Rögzítette, hogy az €-ban felmerült költségeket a felperes € számláról teljesítette. Amennyiben a felperes a kártérítési követelését Ft-ban kívánta érvényesíteni, akkor a számlavezető bank által alkalmazott középárfolyamon kellett volna meghatároznia az €-ban teljesített számlák összecszerűségét. Ahol a felperes ennél alacsonyabb árfolyammal számolt, ott a bíróság a kereseti kérelemhez kötöttségre figyelemmel magasabb összeget nem vett figyelembe, ahol pedig a felperes magasabb árfolyamot vett alapul, ott a bíróság a banki árfolyam szerint határozta meg a kártérítés Ft összegét. A felperesnek járó ezen elszámolás eredményeként mutatkozó összegből le kell még vonni 13.400,- € nettó díjat, ami az alperest megillette volna, ha a szerződés szerint teljesít, az így fennmaradó összeg vehető figyelembe a felperest ért kárként. Ezen elszámolás eredményeként 57.937.263,- Ft erejéig találta alaposnak a felperes keresetét.

[32] A bíróság kitért arra is, az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a felperes a gép értékét messze meghaladó összegű kártérítési követelést nem érvényesíthet. Hangsúlyozta: nincs olyan jogszabályi rendelkezés, ami kizárná, hogy a kártérítés felső határa a szolgáltatás értéke legyen. Az nem róható a felperes terhére, hogy az alacsonyabb árakon dolgozó cég1 Kft.-t bízta meg először a beüzemelési munkálatok befejezésével. Rögzítette, hogy az alperes a kártérítési felelősség alól nem tudta magát kimenteni, mert a teljesítés elhúzódása során az alperes nem úgy járt el, ahogy az tőle elvárható lett volna. Rámutatott, hogy a joggyakorlat lehetővé teszi a szavatossági igényekkel azonos tartalmú kártérítési igény érvényesítését. A jelen perben a kártérítés nem hibás teljesítés miatt, hanem az alperesi késedelemre figyelemmel illeti meg a felperest.

[33] Az alperesnek az igazságügyi műszaki szakértő kizárására irányuló indítványát alaptalannak találta. Rögzítette, hogy a szakértő ugyan nem járt el helyesen, amikor a felperessel folytatott konzultációról az alperest nem értesített, abba az ellenérdekű felet nem vonta be, illetve helyszíni szemlét nem tartott. A szakvéleményből azonban az nem állapítható meg, hogy a szakértő bármelyik fél irányába elfogult lenne, a helyszíni szemlével kapcsolatos mulasztást pedig a szakértői vélemény kiegészítése során a szakértő pótolta, a helyszíni szemle időpontjáról az alperest előzetesen értesítette. Az alperes az alperesi ügyvezető személyes jelenléte hiányában jogi képviselője útján a helyszíni szemlén megjelenhetett volna és nem volt elzárva attól sem, hogy utóbb további kérdéseket foglalmazzon meg a szakértő felé a szemlével kapcsolatban, ilyenre azonban nem került sor. A beszerzett és többször kiegészített igazságügyi műszaki szakértői vélemény aggálytalannak tekinthető.

[34] A törvényszék a felperes 85 %-os pernyertességi arányára figyelemmel határozott a perköltségről.

[35] Az elsőfokú ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását, a kereseti kérelem elutasítását, másodlagosan a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján, harmadlagosan pedig a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján annak hatályon kívül helyezését kérte azzal, hogy az ítéltábla kötelezze a felperest az alperes perköltségeinek megfizetésére.

[36] Sérelmezte, hogy az elsőfokú eljárásban ún. meglepetés ítélet született, mert a felperes a perben mindvégig hibás teljesítésre hivatkozott. Az elsőfokú bíróság eljárása nem adott módot az alperesnek arra, hogy az ítéletben helyesnek talált jogalappal szembeni védekezését előterjessze.

[37] Az elsőfokú bíróság tévesen minősítette a perbeli szerződést, mert abban a Ptk. 507. §-a szerinti vételi bizomány jellegzetességei is megjelentek. A Ptk. 389. §-a szerinti vállalkozási szerződés minősítése pontatlan, a szerződés a Ptk. 407.§-a szerinti szerelési szerződésnek minősül, amelynek háttérszabályaként a Ptk. 402. § alkalmazandó. Ennek a késedelem vonatkozásában van jelentősége.

[38] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás és az abból levont jogi következtetés hibás, mert a törvényszék nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy egy újonnan 1.000.000,- € beszerzési értékű géphez képest a felperes egy húsz éves gépet vásárolt 70.000,- € vételáron. Hivatkozott a Ptk. 305/A. § (1) bekezdésében és az 1/2004. Pk. vélemény 1. pontjában írtakra azzal kapcsolatban, hogy a felperes használt dolgot vásárolt, a hibás teljesítés fogalma ehhez képest értelmezhető. A felperesnek számítania kellett arra, hogy a szolgáltatás a teljesítéskor köznapi értelemben véve minőséghibás lesz. Az, hogy a használt gép vásárlásából eredő teljes kockázatot és felelősséget a törvényszék az alperesre telepítette, alapvető tévedés. A felperes annak ismeretében kérte, hogy az alperes licitáljon a gépre, hogy az alperes maga sem ismerte a gép tényleges műszaki állapotát. A törvényszék ennek ellenére mindvégig úgy kezelte a perbeli gépet, mintha az egy új berendezés lenne. A gyártó által is regisztrált hibák jelentős hányada nem az üzembehelyezéssel, hanem a gép állapotával, használatával áll összefüggésben, ezek a hibák a gép vásárlásakor már fennálltak.

[39] A törvényszék egyáltalán nem vizsgálta azt az alperesi védekezést, hogy a felperes sem tekinthető laikusnak, szakmai kérdésekben járatlannak a perbeli gép kapcsán.

[40] A szerződés 6. pontjának elsőbírói értelmezése téves. Egy húsz éves, használt géptől nem várható el a gyári értékek közé eső geometriai pontosság, illet egyik fél sem remélhetett a gép összeszerelése után. Az alperes észszerűen nem vállalt arra kötelezettséget 10.000,- €-ért, hogy a gyártó cég által utóbb mint egy 100.000,- € ellenében végzett javítási munkákat, alkatrész cseréket és precíziós beállításokat elvégezze. A szerződés 6. pontja valójában nem arról szól, hogy a gépnek a gyári értékeket kell produkálnia, hanem arról, hogy az működőképes legyen és a ténylegesen mért értékeket a gyári értékekkel összehasonlítva korrekciós értékek legyenek képezhetők. Az elsőfokú ítélet kiinduló pontjától eltérően az alperes soha nem vállalta, hogy a gép fix geometriai paraméterek teljesítésére lesz képes.

[41] A gép vásárlása, összeszerelése, üzembehelyezése, javítása, a hibás alkatrészek cseréje és a pótalkatrészek beszerelése egymástól jól elkülöníthető tevékenységek, erre az alperes az elsőfokú eljárás során is utalt, ezt az érvelést azonban az elsőfokú bíróság nem vett figyelembe.

[42] A törvényszék a szerződés 8. pontját is tévesen értelmezte. Az lényegében azt jelenti, hogy az alperes a kellékszavatossági felelősségét zárta ki. Ebből következően a húsz éves használt gép természetes elhasználódásából eredő következményekért az alperes semmilyen módon nem tehető felelőssé.

[43] A törvényszék tévesen értékelte a Ptk. diszpozitív rendelkezéseinek egymáshoz való viszonyát és jogszabálysértően jutott arra a következtetésre, hogy a gép tárolásával kapcsolatos körülmények, illetőleg az olaj biztosításának elmaradása az alperes terhére esik. E körben hivatkozott a Ptk. 393. § (1) bekezdésére, 392. § (3) és (4) bekezdésére. Több eseti döntést is meghivatkozott azzal kapcsolatban, hogy kellékszavatossági felelősség az alperest nem terheli.

[44] A törvényszék tévesen állapította meg azt is, hogy a felperes a szerződéstől elállt. A perbeli szerződés az elállásra vonatkozó megállapításokat, rendelkezéseket nem tartalmaz. A Ptk. 320. § (1) bekezdése szerint a felperes elállási jogát csak jogszabály alapján gyakorolhatta volna, elállási nyilatkozat közlésére azonban nem került sor. Az elsőfokú bíróság nem is vizsgálta, hogy a jogszabályi feltételek valóban fennálltak-e. Felperesi érdekmúlás nem állapítható meg. E körben utalt arra is, hogy az alperes nem vállalt fix teljesítési határidőt a szerződésben. Téves az az értelmezés, hogy a felek 20 munkanapos teljesítési időben állapodtak meg, figyelemmel arra, hogy a Ptk. 407/A. § (1) bekezdés alapján a próbaüzem időtartama 30 nap. Az alperes nem volt késedelembe hiszen még az első várható 20 munkanapos határidő sem telt el.

Hivatkozott a Gk. 16. számú állásfoglalásban írtakra. Fenntartotta, hogy a felperes esett késedelembe a munkaterület, biztosításával, az alapozás elkészítésével kapcsolatban, illetőleg a gép letisztásával és az olaj biztosításával összefüggésben. Az elsőfokú bíróság a

tanúvallomások alapján okszerűtlenül vonta le azt a következtetést, hogy a felperes eleget tett a szerződés 6. pontja szerinti kötelezettségeinek, mivel még 2013. júliusában is probléma volt a pneumatikus betáplálással.

Téves, hogy az alperes kitiltása valójában nem történt meg, mint ahogy az is, hogy az alperes nem küldött a munkavégzés folytatásával kapcsolatos ütemtervet a felperesnek. Hangsúlyozta, hogy a belépési jog felfüggesztése önmagában is szerződésszegő volt a felperes részéről. A felperesi késedelem a kötelezett alperes egyidejű késedelmét kizárja.

Álláspontja szerint az alperes valamennyi a Ptk. 392. § (2) és (3) bekezdése szerinti terhelő tájékoztatási kötelezettségnek eleget tett.

Az elsőfokú bíróság ítéletében írtaktól eltérően a rögzítőcsavarok biztosítása a felperes kötelezettsége volt. A felperes nem tudta beszerezni a gyári M20-as horgonycsavarokat. Az alperes felhívta a felperes figyelmét arra, hogy az alapozás nem felel meg az eredeti rajz előírásainak. Az alperes által javasolt alternatív M16-os menetes rudakkal készítendő rögzítés megfelelő lett volna, azt egyébként a felperes el is fogadta, be is építette. Hangsúlyozta, hogy ezzel kapcsolatban a gyártó cég katalógusával igazolta a csavarok megfelelőségét. Fenntartotta, hogy az M16-os anyagok szakító szilárdságával kapcsolatosan is egyértelmű tájékoztatást adott a felperesnek. Az anyagminőség vizsgálatára a csavarok beépítését követően az alperesnek nem is volt módja.

[45] Az elsőfokú ítélet abszolút nóvumként tartalmazza a speciális kárszámítási mód alapjaként az ún. fedezeti szerződéseket, mert ilyenre a felperes nem hivatkozott. Az alperes a Győri Ítéltábla Gf.20.424/2008/6. számú döntésére hivatkozva kifejtette, hogy a fedezeti szerződések kárszámítási szabályát a törvényszék nem alkalmazhatta már csak azért sem, mert jogszerű elállás hiányában annak előfeltétele hiányzott. Fenntartotta az elsőfokú eljárás során kifejtett érvelését a kártérítési kötelezettség előre láthatóságával kapcsolatban.

[46] Álláspontja szerint a Ptk. 340. § (1) bekezdése szerinti kárenyhítési kötelezettség körében értékelendő, hogy a fedezeti ügyleteket észszerű módon és időben kötötte-e meg a felperes. Ezt pedig nem állapítható meg, hiszen a felperes a cég1 Kft.-vel az alperes kitiltását követő félévvel később, a gyártóval pedig egy év elteltével szerződött.

[47] A törvényszék nem volt figyelemmel az arányosság elvére sem, ami a fedezeti szerződések kapcsán is kell, hogy érvényesüljön. A törvényszék tévedett, amikor azt rögzítette, hogy a felperes nem nyert semmit azzal, hogy a húsz éves használt gépbe új gyári alkatrészeket épített be. A felperesnek ez az eljárása a káronszerzés tilalmába ütközik.

[48] A perbeli adatok alapján a felperes € számláján önálló számla forgalom volt, így minden alapot nélkülöz az a bírói feltételezés, hogy a Bank1 által alkalmazott középárfolyamot kell a kárszámítás alapjául venni, mert az € számlák kiegyenlítéséhez a felperesnek €-t kellett vásárolnia. Az árfolyam számításakor nem a Bank1 deviza eladási árfolyama képezheti a kár összeg kiszámításának alapját, hanem a Ptk. 231. § (1) bekezdéséből, 292. § (1) bekezdéséből, 231. § (2) bekezdéséből, valamint a 2011. évi CCVIII. törvény 10. § (1) bekezdéséből következően az MNB középárfolyama lenne alkalmazandó.

[49] Fenntartotta, hogy a perben eljár igazságügyi műszaki szakértő kizárt, a szakértői vélemény ezért sem fogadható el.

[50] Fenntartotta, hogy az elsőfokú bíróság által beszerzett igazságügyi műszaki szakértői vélemény hiányos, az abban tett szakmai ténymegállapítások helyessége nem ellenőrizhető. A bíróság által feltett kérdésekre a szakértő a kellő részletességgel nem válaszolt. A piaci összehasonlító elemzés módszerének főbb lépéseit nem tartotta be, az összehasonlító adatok tévesek.

[51] Állította, hogy a törvényszék megsértette a Pp. 206. § (1) bekezdésében írtakat, mert nem értékelte, hogy a műszaki szakértő bizonyossággal nem tudott arra nyilatkozni, a felperes által megjelölt számlákban foglalt tevékenységek elvégzésre, az alkatrészek beépítésre kerültek-e. A perben beszerzett könyvszakértői vélemény szerint a számlákon és az aktiválási jegyzőkönyvben, valamint a tárgyi eszközkartonon a gép más-más néven szerepel, ez pedig alappal veti azt a kérdést, hogy a felperes nem igazolta, az általa hivatkozott számlák kizárólag a perbeli géppel hozhatók összefüggésbe.

[52] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben marasztalását kérte. Álláspontja szerint az alperesi fellebbezés részben a Pp. 235. §-ába ütközik, részben pedig az abban felhozott indokokat a törvényszék már értékelte. Alaptalanul hivatkozott arra az alperes, hogy a törvényszék meglepetés ítéletet hozott. A felek közötti szerződés egyértelmű tartalommal oszthatatlan szolgáltatás nyújtására jött létre. A felperes mindvégig kártérítés megfizetésére kérte az alperest kötelezni. Az alperesnek a szerződés minősítésével kapcsolatos valamennyi okfejtése hibás. Az alperes egyetlen szerződéses kötelezettsége a szerződésben rögzített eredmény biztosítása volt.

[53] Az alperes alaptalanul hivatkozik az aránytalanságra is. Az új gépnél az 1.000.000,- € összegű vételár ténye nem bizonyított, ezzel kapcsolatban adat nem áll rendelkezésre. A gép esetleges hibájáról a felperesnek semmilyen információja nem volt, arról őt az alperes sem tájékoztatta. Ha pedig az alperes ilyen hibáról tudott, akkor az lenne megállapítható, hogy tájékoztatási kötelezettségének nem tett eleget. Ebből következően irreleváns a használt dolog és a hibás teljesítés 1/2004. Pk. vélemény szerinti értékelése. Az elsőfokú ítélet sem kezeli a szerződés tárgyát új gépként, ugyanakkor az helytálló, hogy a szoftvervesztést követően annak pótlása, a marófej felújítása az elvárt eredmény teljesítéséhez szükségesek.

[54] Vitatta, hogy a perbeli szerződés vételi bizomány lenne.

[55] Vitatta, hogy a felperes azonos vállalkozási tevékenységet folytatna az alperessel, ezért azonos szaktudás lenne elvárható mindkét cégtől.

[56] Fenntartotta, hogy az alperes még a gép leszállítását követően sem látta el a felperest semmilyen utasítással. Az elsőfokú bíróság helyesen értelmezte a szerződés 6. pontját. A felperes érdekkörén kívül esik, hogy az alperes a beüzemelési munkálatokat milyen

ellenérték fejében vállalta el, ugyanakkor az kétségtelen, hogy szerződési kötelezettségének nem tett eleget. Hangsúlyozta, hogy a jelen per alapvetően nem szavatossági per. Kiemelte, hogy mind a tanúvallomások, mind a szakértői vélemények alapján az állapítható meg, hogy a keresettel érvényesített valamennyi költség és munkanem szükséges és elengedhetetlen volt ahhoz, hogy a szerződésben vállalt teljesítés szabályszerűen megtörténjen. A diszpozitív normákat az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte, a szerződés 3. és 6. pontjából követően az olaj biztosítása az alperes kötelezettsége volt. Az pedig a perben egyértelmű bizonyítást nyert, hogy ennek ellenére az olajat a felperes biztosította. Erre figyelemmel az alperes alaptalanul hivatkozik arra, hogy a felperes az olaj biztosításával késedelembe esett.

[57] Az alperesi fellebbezés kellékszavatossági felelősség hiányára való hivatkozása megalapozatlan, mert a felek között nem adásvételi szerződés jött létre. Az alperes által felhívott eseti döntések még analógiaként sem alkalmazhatók a jelen perben. Késedelembe csak az alperes esett. Valótlan, hogy a felperes nem hívta fel teljesítésre, póthatáridő betartására az alperest.

[58] A fellebbezés valótlanul állítja új tényként, hogy a felperes nem tudta beszerezni a gyári M20-as horgonycsavarokat. Ha az alperes ezzel kapcsolatban egyértelmű utasítást adott volna, a felperes annak eleget tudott volna tenni. Ezzel szemben az állapítható meg, hogy a rögzítő csavarokkal kapcsolatban éppen az alperes adott írásban nyilvánvalóan nem megfelelő utasítást. A szakítószilárdsággal kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó alperesi előadás ugyancsak utólagos, nem megalapozott. Az elsőfokú bíróság által alkalmazott kárszámítási mód jogszerű. Az alperesnek tudnia kellett, hogy a gép üzembe helyezése milyen költségekkel, munkálatokkal jár, a késedelmes vagy elmaradt teljesítés termelés kiesés révén milyen költségeket, károkat okoz.

[59] Fenntartotta, hogy a géppel kapcsolatban értéknövelő beruházásra nem került sor, ezért a káron szerzés tilalmának megszegése szóba sem kerülhet. Az elsőfokú bíróság helytállóan találta a perbeli szakvéleményeket aggálytalannak. A szakértői véleménynek a fellebbezésben történő megtámadása minden alapot nélkülöz.

[60] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a következőkkel egészíti ki és pontosítja: A szerződés 2. pontja szerint az eladó a géppel és tartozékaival együtt a következő dokumentációt szállítja a vevő részére: gépkönyv, karbantartási utasítás, üzemeltetési utasítás, kezelési utasítás, alapozási rajzdokumentáció, tartozékok jegyzéke. Ugyanezen pont szerint az eladó a gép telepítéséhez szükséges dokumentációt a szerződés aláírásával egyidőben átadta. Ez a dokumentáció tartalmazta az alapozási és villamos bekötési rajzokat, adatokat, valamint a vezérlés leírását, annak műszaki dokumentációját.

[61] A szerződés 4. pontja szabályozta a szállítási határidőt.

[62] Az alperes a felperestől várta a beüzemeléshez szükséges olaj biztosítását, amit végül a felperes teljesített.

[63] A másodfokú eljárásban kiegészített igazságügyi-műszaki szakértői vélemény alapján a perbeli gép marófejének nem történt meg olyan jellegű felújítása, ami annak

teljeskörű használatát lehetővé tenné. Az cég1 Kft.. által elvégzett munkákat követően a szerződés 6. pontja szerinti, a korrekciós értékek meghatározásához szükséges méréseket nem lehetett még elvégezni. A marófej fejújítását sem az cég1, sem a gyártó cég nem végezte el. A marófej speciális funkciójának üzembe helyezése nem történt meg.

[64] Az ítéltábla az ekként kiegészített tényállás alapján az elsőfokú ítéletet a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között [1952. évi III. törvény (Pp.) 253. § (3) bekezdés] bírálta felül, nem vizsgálva a kereseti kérelmet részben elutasító jogorvoslati kérelemmel nem támadott rendelkezést és megállapította, hogy a fellebbezés a következők szerint túlnyomórészt alaptalan, kisebb részben alapos:

[65] Elöljáróban rögzíti az ítéltábla, hogy a felperes az eljárás során az 1952. évi III. törvény (Pp.) 146/A. §-a szerinti meg nem engedett keresetváltoztatással élt, amit az elsőfokú bíróság a 261. sorszám alatti végzésével elutasított, ezért a törvényszék helyesen állapította meg, hogy a per tárgyát a 200. sorszám alatt előterjesztett módosított kereseti kérelem képezte.

[66] A fellebbezésben írtakra figyelemmel az ítéltábla rögzíti, hogy a jelen eljárásban alkalmazandó Pp. kéttagú pertárgy fogalmából következően sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem volt kötve a felperes által a kereseti kérelem alapjaként megjelölt jogcímhez. Az eljáró bíróságok feladata volt a perben megállapított tényállás alapján a felek közötti jogviszony minősítése és a kereseti kérelem helyes jogalapjának meghatározása. A továbbiakban kifejtendők szerint sem a törvényszék, sem az ítéltábla jogértelmezése nem tette szükségessé, hogy a felek további releváns tényekre nyilatkozzanak, mivel mind a felperes, mind az alperes, mind az első- és a másodfokú bíróság jogértelmezése mellett a perben jelentőséggel bíró tények ismertté váltak.

[67] A Pp. nem ismerte az utólagos bizonyításnak a 2016. évi CXXX. törvény (új Pp.) 220. § szerinti fogalmát (ahhoz csak hasonló, de lényeges pontokban eltérő szabályozást tartalmaz a pp. 146. §). A bíróságnak nem kötelessége közölni a kéttagú pertárgyfogalomból következően az eljárás során, hogy a kereseti kérelemben megjelölt jogalaptól el kíván térni. Az alperes fellebbezési érvelése e körben a jelen perben nem alkalmazható új Pp. szabályozásának keretei között – anyagi pervezetés, jogalaphoz kötöttség, háromtagú pertárgyfogalom, utólagos bizonyítás – lenne értelmezhető.

[68] Az elsőfokú bíróság a perbeli szerződést helyesen minősítette adásvétellel vegyes vállalkozási szerződésnek. A támadott ítélet indokolása ezzel kapcsolatban annyiban pontosításra szorul, hogy a bizományi szerződés lehet vételi és eladási bizomány is. A bizományi szerződés létrejöttéhez nem elegendő annak meghatározása, hogy a bizományos milyen típusú újabb szerződést köteles kötni, hanem a megkötendő újabb szerződés lényeges tartalmi elemeiben is meg kell állapodniuk a feleknek. A perbeli szerződés nem tartalmazott olyan megbízási elemet, amely az alperes által megkötendő szerződésre vonatkozott volna. A felek között az alperes által 8. sorszám alatt csatolt előzetes e-mailváltásból mindössze az állapítható meg, hogy az alperes a felperessel együttműködve a felperes érdekében járt el, amikor a gépet megvásárolta. Az okirati bizonyítékok alapján az nem állapítható meg, hogy a peres felek között a Ptk. 507. §-a szerinti tartalommal bizományi szerződés jött volna létre: a levelezés nem tartalmaz konkrét információkat sem arra vonatkozóan, hogy milyen

feltételekkel, hogyan kötne az alperes szerződést a felperes érdekében, sem azzal kapcsolatos megállapodást, hogy az alperes ingyenesen, vagy díjazás fejében jár-e el. Ítéleti bizonyossággal az sem állapítható meg, hogy a gép alperes általi megvásárlásakor a vételárat az alperes fizette volna meg, a felek levelezéséből éppen ennek ellenkezője tűnik ki.

[69] Megjegyzi az ítéltábla, hogy a per tárgyát képező vegyes típusú szerződésnek az adásvételi, vagy bizományi jellegével kapcsolatos kérdés nem bír ügydöntő jelentőséggel. A felperes a kereseti követelést a vegyes típusú szerződés vállalkozási szerződési elemeire alapította. A fellebbezésnek a gép használtságával kapcsolatos érvelését illetően nincs döntő különbség a jelen per eldöntése szempontjából arra vonatkozóan, hogy a perbeli szerződés adásvétellel, vagy bizománnyal vegyes vállalkozási szerződés, mivel a bizományi szerződés esetén a Ptk. 509. § (2) bekezdéséből következően a külföldi eladó esetleges hibás teljesítéséért a felperes del credere felelősséggel, adásvételi szerződés esetén pedig közvetlen szavatossági felelősséggel tartozik az alperes felé. A Ptk. normaszövege ugyan nem egyértelmű, hogy a del credere felelősség vétkességi alapu-e, de ennek a kérdésnek akkor lenne jelentősége, ha a perbeli kártérítési követelés alapjául szolgáló munkák elvégzését a gép rejtett, a külföldi eladó által kötött szerződés időpontjában fel nem ismerhető hibái indokolták volna. A jelen perben azonban nem erről volt szó.

[70] Arra helytállóan hivatkozott fellebbezésében az alperes, hogy a törvényszék a perbeli szerződés 8. pontját tévesen értelmezte akként, hogy abban az eladó a jótállási – és nem a szavatossági -felelősségét zárta ki. A jótállás jogszabályon, vagy az eladó szerződéses vállalásán alapul. Egy használt, húsz éves gép esetén nincs olyan jogszabályi rendelkezés, ami jótállási felelősséget alapozna meg, erre vonatkozó szerződéses rendelkezés hiányában pedig nincs mit kizárni. Ugyanakkor a szerződésnek ez a pontja nem a vállalkozási, hanem az adásvételi elemmel kapcsolatos szavatossági felelősséget zárta ki. Ennek azért van jelentősége, mert az alperes nem hivatkozott sem a gép rejtett hibájára, sem arra, hogy annak megvásárláskori állapota lehetetlenné tette volna a szerződés 6. pontja szerinti eredmény elérését, azaz az üzembehelyezést.

[71] Kétségtelen, hogy a perbeli szerződésben mindkét fél, de főként az alperes jelentős kockázatot vállalt azzal, hogy lényegében a mindkét fél számára ismeretlen állapotú, használt gép vásárlására és üzembehelyezésére szerződött. Az ítéltábla álláspontja szerint mivel a kereseti kérelem a szerződés vállalkozói elemén alapul, az a kockázat az alperest terhelte, hogy a használt gép üzembehelyezése a szerződésben meghatározott eredménnyel és a kikötött vállalkozói díj ellenében elvégezhető-e. Erre vonatkozó eltérő megállapodás hiányában a perbeli szerződés úgy értelmezendő, hogy az alperes a gép lényegében ismeretlen, pontosan fel nem tárt állapota ellenére is vállalta az üzembehelyezéssel kapcsolatos feladatok elvégzését és az üzembe helyezés, mint eredmény elérését. A perben az nem vitatott tény, hogy a szerződésben meghatározott eredményt az alperes nem teljesítette.

[72] A perben meghallgatott tanúk vallomása, az okirati bizonyítékok és az igazságügyi szakértői vélemény alapján az nem volt megállapítható, hogy a kereseti kérelem alapjaként hivatkozott munkák az üzembehelyezést meghaladó, további javításokra vonatkoztak volna. Ezért az adásvételi elemhez kapcsolódó, a kellékszavatossági felelősség hiányára alapított fellebbezési érvelés nem foghatott helyt.

[73] A felek a szerződésben nem állapodtak meg fix határidőben. Az alperes a vállalkozási szerződés teljesítési határidejét a gépalap és a csatlakozások rendelkezésre állása, az üzembehelyezési folyamat megkezdése után számított várható 20 napos határidőn belül vállalta. Tény, hogy a 2013. áprilisi munkakezdéshez képest ez a határidő eredménytelenül telt el. Az elsőfokú bíróság azt helyesen állapította meg, hogy a munkálatok elhúzódsához az alap elkészítésével kapcsolatos munkák befejezésének időpontja, a vezérlő szoftver pótlásának szükségessége, az elektromos és pneumatikus betáplálással kapcsolatos problémák, valamint az üzembehelyezéshez szükséges olaj biztosításával kapcsolatos viták vezettek. A felek azonban a szerződésben hozzávetőlegesen meghatározott határidőt éppen ezekre a problémákra tekintettel módosították.

[74] Kétségtelen, hogy a felperes üzemvezetője a 2013. június 24-i e-mailben a felek közötti vitákra utalva úgy nyilatkozott: „Én nem tartok igényt a Alperesl további közreműködésére”. Az üzemvezető a felperes képviselőjében szerződéses nyilatkozat megtételére nem volt jogosult. A további levelezésből az állapítható meg, hogy a felek ezt követően is fenn kívánták tartani a szerződéses jogviszonyt.

A felperes a 2013. június 18-i levelében először 2013. június 30-i befejezési határidőt közölt, majd a 2013. június 28-i újabb leveléből megállapíthatóan a munkálatok elvégzését 2013. 27. hetére (2013. július 7-éig bezárólag) kérte elvégezni. E levélből és az alperes válaszevelétől kitűnik az is, hogy az alperes a munkák folytatását vállalta a következő 28. hétre (2013. július 8. – 2013. július 14.). A 2013. július 14-i levélben a felperes a korábban kért alperesi ütemtervet hiányolta. A 2013. július 15-i levélből megállapíthatóan a felperes továbbra is bízott abban, hogy az alperes a jövőben teljesíteni fog. A 2013. július 17-i újabb, az alperesi dolgozók belépési jogát felfüggesztő levélben a felperes tájékoztatta az alperest, hogy a munkavégzés feltételei biztosítottak, azonban a hátralevő munkákkal kapcsolatban ütemtervet kért.

[75] E nyilatkozatok alapján az állapítható meg, hogy a felperes a 2013. július 17-i levéllel nem tűzött olyan fix határidőt, ami a Ptk. 300. § (2) bekezdése alapján – figyelemmel a GKT. 61/1973-as és a GK.16-os számú állásfoglalásra – elállást alapozott volna meg. Miután a konkrét befejezési határidőben a felek sem a szerződésben, sem a 2013. július 17-i levelezést követően nem állapodtak meg, a korábban, a felperes által meghatározott, illetőleg az alperes által kilátásba helyezett határidőket pedig az alperes ugyan nem tartotta be, de a felperes azokat maga sem tekintette fix határidőnek, a Ptk. 395. §-a szerinti elállás sem jöhet szóba. E vonatkozásban az is lényeges, hogy az elállás egyoldalú, a másik félhez címzett jognyilatkozat (Ptk. 320. § (1) bekezdés, BH.2005. 393., GK.16-os számú állásfoglalás), ilyen jognyilatkozatot pedig a felperes nem tett. A felperes a 2013. július 17-i levelében a szerződést nem tekintette megszűntnek, lezártnak, továbbra is abban bízott, hogy az időközben elhúzódsó munkálatokat az alperes fogja befejezni. Az alperes fellebbezésében helytállóan hivatkozott arra, hogy a szerződés erre vonatkozó rendelkezése hiányában a felperes csak jogszabályi rendelkezésre alapítottan lett volna jogosult elállni. Helytálló az is, hogy a Ptk. 300. § (1) bekezdése szerinti érdekmúlást a felperest nem igazolt. Ennek ellentmond az is, hogy a teljesítéshez fűződső érdeke a felperesnek nem szűnt meg, az üzembehelyezést utóds más vállalkozókkal elvégeztette.

[76] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság ezért tévesen, iratellenesen helyezkedett arra az álláspontra, hogy a felperes a szerződés megszüntetésére irányuló jognyilatkozatot (elállás, felmondás) közölt az alperessel.

[77] A belépési jog felfüggesztése a fellebbezésben írtaktól eltérően nem az alperes kitiltását jelentette. A felperes a 2013. július 17-i levelében nem zárkozott el attól, hogy a jövőben az alperes a vállalt beüzemelését elvégezze, mindössze azt a kérését nyomatékosította, hogy az eltelt időre figyelemmel az alperes egy ütemtervet adjon át számára. A fellebbezésben hivatkozott korábbi, 2013. június 24-i levél a 2013. július 17-i felperesi levél tartalmát nem módosítja és nem rontja le. Az alperes ugyan hivatkozott arra, hogy az elvégzendő munkákkal kapcsolatban ütemtervet adott át a felperesnek, ezt az állítását azonban a keresetlevélhez csatolt, a fellebbezésben megjelölt F/14. alatti levél nem igazolja, az a munkák elvégzésével kapcsolatos ütemezést nem tartalmaz.

[78] Az alperes sem a 2013. július 17-i levelet megelőzően, sem később nem kifogásolta, hogy a felperes az időmúlásra tekintettel az elvégzendő munkákkal kapcsolatban ütemtervet kér. Az eredeti szerződés szerint ilyen kötelezettség ugyan az alperest nem terhelte, de a 2013. július-júliusi levelezésből kitűnően az alperes nem vitatta, elfogadta, hogy ütemtervet készít a felperes számára, illetőleg a jövőbeni munkák ütemezéséről egyeztet a felperessel. Mindezek ellenére nem került sor ütemterv átadására és egyeztetésre.

[79] Erre vonatkozó külön jognyilatkozatok hiányában is ténylegesen az a helyzet állt elő, hogy az alperes a szerződést nem teljesítette, a felperes pedig más vállalkozót bízott meg az üzembehelyezéssel. Az ítéltábla álláspontja szerint e körülmények akként értékelendők, hogy a teljesítés, az üzembe helyezés az alperes magatartására visszavezethető okból maradt el, lényegében az alperes a teljesítést megtagadta.

[80] A Ptk. 313. §-ából következően, ha a kötelezett a teljesítést jogos ok nélkül megtagadja, a jogosult választhat a késedelem és a lehetetlenülés következményeinek alkalmazása között. A Ptk. 312. § (2) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy ha a teljesítés olyan okból vált lehetetlenné, amelyért a kötelezett felelős, a jogosult a teljesítés elmaradása miatt kártérítést követelhet. A jelen perben a Ptk. 318.§ és 339. § alapján a kártérítés az alperes által el nem végzett munkák pótlásaként az üzembehelyezéssel kapcsolatban kifizetett vállalkozói díj ellenértéke.

[81] Osztja az ítéltábla az elsőfokú bíróság álláspontját azt illetően, hogy az alperes elévülésre eredménnyel nem hivatkozhat. Az alperes által hivatkozott GK. 41. számú állásfoglalás 2006. május 21. óta nem irányadó. A felperes a keresetlevelét 2015. június 15-én terjesztette elő. Az ezt követően kialakult bírói gyakorlat a szavatossági jogok és a szavatossági jogokhoz kapcsolódóan szabályozott a Ptk. 310. § szerinti kártérítés közötti kapcsolatot akként értelmezte, hogy a két jogintézmény között átfedés van. Ezeknek két fő esetköre a kijavítás helyett a kijavíttatási költség megtérítésére irányuló igény, illetőleg az árleszállítással azonos tartalmú kártérítésként követelhető értékcsökkenés. Mindkét esetben a GK. 41. számú állásfoglalás okafogyottá válása folytán (2/2006. (V.22.) PK vélemény) a jogosult nincs elzárva attól, hogy a Ptk. 310. §-a szerinti kártérítési igényt érvényesítsen, amire már nem a szavatossági jogok érvényesítése során irányadó elévülési határidő, hanem a Ptk. 324. § (1) bekezdése szerinti általános 5 éves elévülési határidő vonatkozik.

[82] A felperes által érvényesített kártérítési igény vonatkozásában az alperes fellebbezésében arra is hivatkozott, hogy a szakértő elfogult volt, a beszerzett szakértői vélemény pedig aggályos.

[83] A szakértővel kapcsolatos elfogultsági kifogást az elsőfokú bíróság is vizsgálta és azt alaptalannak találta. Az ítéltábla osztja a törvényszék álláspontját azzal kapcsolatban, hogy a kirendelt szakértő elfogultsága az alperes által állított okokból nem volt megállapítható. Osztja az ítéltábla a törvényszék álláspontját azzal kapcsolatban, hogy a helyszíni szemle elmulasztása nem alapozza meg a szakértő elfogultságát és kizárását, ez a mulasztás utólag pótolható volt. A szakértő elfogultsága nem állapítható meg arra figyelemmel sem, hogy a szakvélemény elkészítéséhez az cég1 Kft.. volt munkatársától kért kölcsön eszközt, önmagában ugyanis ebből semmilyen következtetés nem vonható le arra nézve, hogy a szakértő akár a felperes, akár az alperes irányába elfogult lenne. A szakértő saját előadása szerint a felperessel és az alperessel is folytatott önálló konzultációt, az alperes törvényes képviselőjével telefonon, a felperessel pedig egy alkalommal, annak budapesti székhelyén. Kétségtelen, hogy ezekről az eljárási cselekményekről a szakértő az ellenérdekű felet nem értesítette és ez a magatartása ekként kifogásolható, ugyanakkor a szakértő az értesítéssel kapcsolatos mulasztást mindkét fél irányába megvalósította, különbség nélkül járt el mindkét fél irányába, ezért ebből a magatartásból ugyancsak nem lehet arra következtetni, hogy a felperes javára elfogult lett volna.

[84] Az ítéltábla a másodfokú eljárásban az igazságügyi szakértői vélemény további kiegészítését rendelte el. A kiegészített szakértői vélemény valamennyi, a szakértő kompetenciájába tartozó, a perben releváns kérdésre választ adott. A félreérthető, nem egyértelmű szakértői közléseket a szakértő pontosította, egyértelműsítette, ezért a szakértői véleményt az ítéltábla aggálytalanak fogadta el.

[85] A szakértő részben a peres felek által szolgáltatott dokumentációk hiányosságára figyelemmel nem tudta tételesen összevetni, hogy az alperes, az cég1 Kft., illetőleg a gyártó cég milyen munkálatokat végzett el a perbeli gépen. A szakértői vélemény azonban mindvégig következetes volt azt illetően, hogy egyrészt az cég1 Kft.. és a gyártó által elvégzett munkák között nem állapítható meg átfedés, másrészt, hogy mindkét, az alperes munkavégzése után az üzembehelyezéssel kapcsolatban tevékenységet kifejtő cég tevékenysége az üzembehelyezéssel kapcsolatban szükséges volt és sem az cég1 Kft., sem a gyártó cég nem végzett a gépen olyan munkákat, amelyek az üzembe helyezés körét meghaladták volna, a gépben lényeges módosításokat, értéknövekedést eredményeztek volna.

[86] Az alperes 41. sorszám alatti iratából és a perben tett előadásából az is megállapítható, hogy az eredeti alapban elkészített rögzítés során a csavarokat a felperes az alperes iránymutatásának megfelelően szerezte be. Az ítéltábla álláspontja szerint az aggálytalan szakértői vélemény alapján nem csupán annak van jelentősége, hogy a rögzítéshez M16-os, vagy M20-as csavarok szükségesek-e és azok milyen anyagminőségűek, hanem annak is, hogy a szakszerű rögzítés nem valósítható meg agyártó által előírt fixátor elemek nélkül. Ezek hiányát pedig a munkaterület átvételekor az alperesnek nyilvánvalóan észlelnie kellett, ennek ellenére a munkálatok megkezdésekor az alappal kapcsolatban további kifogással, észrevétellel nem élt, a munkaterület átadását elfogadta. A jelen perben nem lehet eltekinteni attól, hogy bár a felperes is rendelkezik szakértelemmel a CNC marógépekkel

kapcsolatban, a perbeli szerződés részben vállalkozási szerződés volt, ezért az alperest terhelte volna az alap, illetőleg a csavarok meg nem felelősségével, a fixátor elemek hiányával kapcsolatban a Ptk. 392. § (3) bekezdése szerinti figyelmeztetési kötelezettség, amelynek nem tett eleget.

[87] A korábban kifejtettekből következően a perben nincs ügydöntő jelentősége annak, hogy a gép működését biztosító szoftver elvesztése kinek a terhére esik. Azt egyébként az alperes kétségbe nem vont nyilatkozata alapján az alperes pótolta. Ugyanakkor a szakértői véleményből, valamint abból következően, hogy az üzembe helyezés az alperes feladata volt és ehhez szükség volt a működő szoftverre, az ítéltábla álláspontja szerint még a géppel kapcsolatos dokumentációk átadását követően is az alperest terhelte az a tájékoztatási kötelezettség, hogy az alapozási munkálatok elhúzódása miatt figyelmeztesse a felperest arra, a hosszabb üzemben kívüli állapot a szoftver elvesztésével járhat.

[88] Az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette, hogy az igazságügyi szakértői vélemény alapján az cégl Kft.. és a gyártó cég által az üzembehelyezéssel kapcsolatban a felperesnek kiszámlázott összeg nem tekinthető eltúlzottnak.

[89] Ugyanakkor az alperes helytállóan hivatkozott arra, hogy a jelen perben a felperes azt nem igazolta, hogy az €-ban felmerült javíttatási, pótlási költségek megfizetéséhez €-t kellett volna váltania. Az alperes arra hivatkozott, hogy a felperesnek önálló számlaforgalmat lebonyolító € számlája volt, amelyre összegek folytak be és a befolyt összegekből a felperes kifizetéseket teljesített. Ezt az alperesi előadást a felperes nem vitatta.

[90] A Ptk. 231. § (2) bekezdése szerint más pénznemben vagy aranyban meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben lévő árfolyam (ár) alapulvételével kell átszámítani. A jelen perben nem irányadó 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 6:45. § (2) bekezdése szerint a más pénznemben meghatározott pénztartozást a teljesítés helye szerinti jegybank által a teljesítés idején meghatározott árfolyam – ha ilyen nincs, a pénzpiaci árfolyam – alapján kell átszámítani. Az új Ptk.-nak ez a rendelkezése egyértelműsítette a Ptk. 231. § (2) bekezdésében írtakat. A fellebbezésben az alperes helytállóan hivatkozott arra, hogy a fizetés helyén és idején érvényben lévő árfolyamnak a jelen perben az MNB középárfolyam tekintendő. Megjegyzi az ítéltábla, hogy a fellebbezésben hivatkozott BH.2006. 111. számú eseti döntés e kérdésben nem ad iránymutatást, mert az az idegen pénznemben fizetendő kártérítés, mint tőketartozás után járó kamat kérdésével foglalkozik.

[91] Az alperes alaptalanul hivatkozott a fedezeti vétel jogintézményére is a fellebbezésében. Az ítéltábla szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy a Ptk. szabályozása az új Ptk.-tól eltérően a fedezeti vétel intézményét nem nevesíti. A Ptk. talaján kialakult bírói gyakorlat – így a fellebbezésben hivatkozott egyedi ügyben hozott határozat is – a fedezeti vételt az adásvételi típusú szerződés esetére értelmezte, vállalkozási szerződéseknél a javítási költségeket illetően nem. A jelen perben alkalmazandó Ptk. szabályaiból nem vonható le helytálló módon olyan jogi következtetés, hogy a szerződésszegéssel okozott kár megtérítésének korlátját képezné az eredeti szerződésben meghatározott vállalkozói díj. Más kérdés, hogy az új Ptk. 6:141. §-a – amely a jelen eljárásban még nem alkalmazható – a fedezeti szerződést már tágabb körben szabályozza, mint ahogy azt a Ptk. talaján kialakult bírói gyakorlat értelmezte.

[92] Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság által helyesen figyelembe vett 200. sorszám alatti keresetmódosításnak megfelelően a felek közötti elszámolás az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázat első oszlopa a 200. sorszám alatti módosított kereseti kérelem szerinti sorszámozást követi, a táblázat hatodik oszlopában az „elsőfok által figyelembe vett összeg” az az elszámolási érték, amelyet a törvényszék alapul vett az egyes számlák esetében, nem vizsgálva, hogy a számla szerinti követelés mennyiben alapos, vagy nem alapos. A hetedik oszlop az elsőfokú bíróság által megítélt összeg, az itt szereplő összegek azok, amelyek az elsőfokú ítélet döntésének alapját képezik. Az MNB árfolyam az egyes, az €-ban meghatározott számlák kifizetésének időpontjában hatályos MNB középárfolyamot jelenti. A táblázat utolsó oszlopa az MNB / CIB korrigált összeg címén egyrészt azokat az értékeket tünteti fel, amelyek az MNB árfolyama alapján kiszámolhatók az €-ban meghatározott számláknál abban az esetben, amikor az MNB árfolyam alacsonyabb volt, mint a CIB árfolyam. Amikor a CIB árfolyam volt alacsonyabb az MNB árfolyamánál, ott a kereseti kérelemhez kötöttségből fakadóan a CIB árfolyam alapján számított érték szerepel. Az utolsó oszlop korrigált összegként tünteti fel az eredetileg is Ft-ban kifizetett teljesítéseket is.

[93] A felperes módosított kereseti követelése tehát összesen 64.153.071,- Ft volt. Amennyiben az elsőfokú bíróság által figyelembe vett Bank1 középárfolyamával számolunk, úgy a kereseti kérelem 62.982.855,- Ft erejéig lenne alapos. Ebből az összegből kell levonni az elsőfokú bíróság által is alaptalannak talált 7., 8. és 10. tételt, összesen 1.024.570,- Ft összegben.

[94] A törvényszék helyesen 13.400,- € vállalkozói díjat az 5., 6. és 16. tételszám alatti számlákra számolt el. Az 5. és 6. számlák értéke mind az elsőfokú bíróság által figyelembe vett, mind az MNB, illetőleg a CIB árfolyamának különbözőségére figyelemmel korrigált összegek alapján összesen 2.125.309,- Ft. A 16. számla korrigált értéke 4.188.066,- Ft, mert az MNB árfolyam (302,63,- Ft) alacsonyabb, mint a CIB árfolyam (304,88,- Ft). A 16. számla 13.838,9,- € összegéből 7.621,- €, ami fennmarad, 6.217,9,- € a 13.400,- €-ból az 5. és 6. számla elszámolása után még el nem számolt összeg, ezért a teljes 62.803.116,-Ft-os összegből le kell vonni egyrészt a 7., 8. és 10. számla szerinti 1.024.570,-Ft-ot, az 5. és 6. számla értékének megfelelő 2.125.309,-Ft-ot, valamint a 16. számú számlából a 13.400,- € vállalkozói díjra az elsőfokú bíróság által helyesen elszámolt 6.217,9,- €-nak az MNB középárfolyam szerint megfelelő 1.881.723,-Ft-ot. A fennmaradó összeg 57.771.514,- Ft, ennek erejéig alapos a kereseti kérelem.

[95] Mindezekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és az alperest összesen 57.771.514,- Ft megfizetésére kötelezte, egyúttal az elsőfokú bíróság ítéletében írtaktól eltérően meghatározta az € alapú számlák esetén az MNB árfolyam alapulvételével azokat a részösszegeket, amelyek után az alperes késedelmi kamatot köteles fizetni.

[96] A másodfokú eljárásban az alperes elenyésző mértékben lett pernyertes, a fellebbezési kérelem a másodfokú pertárgyértékhez képest 99,7 %-ban eredménytelennek bizonyult. Lényegében a másodfokú eljárásban a felperes teljeskörűen pernyertesnek tekintendő a perköltség viselése szempontjából. Ezért az ítéltábla a Pp. 239. § és 78. § (1) bekezdés alapján az alperest kötelezte a felperes másodfokú eljárásban felmerült

perkölségének megfizetésére. A másodfokú eljárás pertárgyértéke az elsőfokú bíróság által alaposnak talált kereseti követelés, azaz 57.937.263,-Ft, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja alapján, valamint (5) bekezdése alapján megállapítható ügyvédi munkadíj összege 969.000,-Ft, ennek ÁFA-val növelt összege 1.230.630,- Ft. Az alperes ezen felül köteles megfizetni a felperes által a másodfokú eljárásban előlegezett, összesen 207.550,- Ft szakértői díjat. Ennek megfelelően az alperes által a felperesnek fizetendő másodfokú perköltség összege 1.438.180,- Ft. A pervesztes alperes viseli a másodfokú eljárásban felmerült saját költségeit.

Győr, 2022. február 9.

Dr. Zámbó Tamás sk.

Dr. Szalay Róbert sk.

Dr. Szabó Péter sk.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró